

MATERIAŁY ZE SZKOLENIA W DN. 05.10.2021 WIELKIE LITERY

Osoby słabowidzące i niewidome w bibliotece. Jak stworzyć warunki do rozwoju i bycia „dobrze widzianym”?- praktyki z bibliotek w Polsce i na świecie.

Prowadząca Magdalena Klimczak

DOBRE PRAKTYKI, POMYSŁY, INSPIRACJE**1. Biblioteka w Libercu** <https://www.kvkli.cz/knihovna-bez-barier>

- a) Oferuje 50 % zniżki z opłaty członkowskiej przy rejestracji
- b) Bogaty wybór audiobooków i innych dokumentów audio, w tym instruktażowe płyty CD w różnych językach
- c) możliwość wycieczek po bibliotece przygotowanych z uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności użytkowników
- d) Wydłużony okres wypożyczenia dokumentów dźwiękowych do 31 dni
- e) Raz w miesiącu ciekawe wykłady i programy na różne tematy.
- f) Dostępne do wypożyczenia okulary dioptryczne oraz lupa do czytania
- g) Realizowany jest projekt „Dzieci czytają dzieciom niewidomym”, dzięki któremu co roku powstaje jeden nowy audiobook, przeznaczony dla dzieci.
- h) Oznaczenia pięter w windzie podano również w alfabecie Braille'a.
- i) W Bibliotece Muzycznej znajduje się pianino elektroniczne.

2. Biblioteki w Dolnej Saksonii (Hanower)

- a) Wszystkie biblioteki są połączone ze sobą, nawet te uniwersyteckie. Można zamówić książkę online i zaznaczyć odbiór we wskazanej przez siebie lokalizacji
- b) W całym landzie we wszystkich instytucjach publicznych wszystko jest opisywane Brajlem przeważnie na poręczach lub tabliczkach umieszczonych po lewej stronie drzwi, na eksponatach, półkach itd.
- c) Niemieckie Centrum Czytania bez Barier:
  - Niewidomi, niedowidzący i słabowidzący użytkownicy mogą korzystać z prostej usługi bibliotecznej dostępnej na całym świecie: Prośby o książki są przekazywane ustnie lub pisemnie bibliotekarzom, a to, co zostało zamówione, jest wysyłane do domu - dla osób niewidomych i niedowidzących bezpłatnie.
  - Centrum ma specjalną bibliotekę słuchania, bibliotekę Braille'a i bibliotekę nut
  - Bezpłatnie udostępniają: 47 000 książek audio w formacie DAISY, ponad 18 500 książek Braille'a i 6700 nut. Jest szeroki wybór literatury różnego typu i gatunku
  - Dostępne są również porady ekspertów i specjalistów. Wydawcy, muzea, kluby i stowarzyszenia, uczelnie i fundacje, ale także osoby fizyczne należą do odbiorców, którym Centrum przekazuje teksty i notatki w alfabecie Braille'a, przetwarza grafiki na płaskorzeźby lub tworzy cyfrowe dokumenty bez barier.

3. Co widzi osoba słabowidząca <https://www.youtube.com/watch?v=9UmwXDO3vtA>**4. Usługi dla osób z dysfunkcją wzroku we Włoszech**

- a) Dedykowane stanowiska komputerowe z różnymi technologiami pomocniczymi: linijka brajlowska, czytnik ekranu Jawa z syntezą mowy, Program do powiększania

Dane zawarte w niniejszej informacji handlowej stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. 2018 poz. 419 z późn. zm.) jak również są chronione prawem autorskim zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 1994 Nr 24 poz. 83 z późn. zm.).

- obrazu Magic- scanner OCR, Drukarka brajlowska, audiobooki, stołowa lupa video (zakup dzięki środkom regionalnym),
- b) Materiały specjalne (książki w alfabecie Braille'a dla dorosłych i dla dzieci, duży druk, wersja audio, dotykowe oraz książki pisane dużymi literami.)
  - c) Skaner, który przetwarza druk na głos.
  - d) Towarzyszenie osobie z dysfunkcją w korzystaniu z usług bibliotecznych. Udostępnienie księgozbioru dla słabowidzących do konsultacji na miejscu.
  - e) Czytanie alternatywne (duże czcionki, książki mówione, e-booki)
  - f) Krótkie szkolenie w zakresie konwersji materiałów do nauki z formatu papierowego na elektroniczny i audio, usługa Robobrainle
  - g) Pomoc i krótkie szkolenie z funkcji ułatwień dostępu i dedykowanych aplikacji urządzeń IT i cyfrowych (komputer osobisty, smartfon i tablet IOS i Android).
  - h) W niektórych bibliotekach znajduje się lista tzw. "dawców głosu" czyli osób, które po prostu czytają innym. Dawcy nagrywają czytanie albo czytają "na żywo". Czytanie odbywa się na miejscu w bibliotece lub telefonicznie.
  - i) Projekty dla dzieci we Włoszech- Spotkania dla dzieci widzących, niedowidzących i niewidomych. Dzieci z wadami wzroku, traktowane są jak przewodnicy. Wchodzą w interakcje, bawią się i uczą w bliskiej relacji z pełnosprawnymi rówieśnikami. Projekt „Ręce czytają”. Spotkanie bez ograniczeń, w ramach którego dzieci widzące i niewidome dzieliły się przestrzenią (gra miejska), książkami i grammi planszowymi (książki dotykowe w alfabecie Braille'a) oraz w kolorze czarnym (dla słabo widzących); gry zarówno w wersji oryginalnej, jak i adaptowanej.
  - j) Projekt „Czytam dla Ciebie”- niewidoma uczennica otrzymała w prezencie nagranie ze wszystkimi głosami swoich przyjaciół, którzy na zmianę czytali wiersz Wisławy Szymborskiej.
  - k) RoboBraille to usługa internetowa, która może automatycznie przekształca niedostępne dokumenty cyfrowe w różne alternatywne formaty i jest szczególnie przydatna w środowisku edukacyjnym dla osób niedowidzących i niewidomych. Aby z niego skorzystać, wystarczy zwykłe połączenie internetowe i skrzynka e-mail. <https://www.robobrainle.org/>

5. Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie

- a) Stanowisko specjalne z zestawem komputerowym (klawiatura z powiększoną czcionką)
- b) Stanowisko specjalne w Czytelni z Powiększalnikiem
- c) CZYTAK 4 – odtwarzacz książek mówionych
- d) Urządzenie wielofunkcyjne (skaner, czytnik i powiększalnik)
- e) Czytniki książek elektronicznych przeznaczone do wypożyczania - z funkcją lektora i powiększania czcionki

6. Biblioteka Pod Atlantami w Wałbrzychu, Filia Nowe Miasto

- a) Tabliczki informacyjne- zapis brajlem na ścianach na wysokości dostępnej dłonią;
- b) ustawienie płyt CD w taki sposób, aby były widziane z góry (cała strona tytułowa) , a nie tradycyjnie, gdy tytuł płyty widziany jest z boku.

Dane zawarte w niniejszej informacji handlowej stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. 2018 poz. 419 z późn. zm.) jak również są chronione prawem autorskim zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 1994 Nr 24 poz. 83 z późn. zm.).

7. Główna Biblioteka Pracy i Zabezpieczenia Społecznego. Dział zbiorów dla niewidomych

- a) książki, nuty oraz czasopisma, bieżące i archiwalne, drukowane systemem Braille'a,
- b) cyfrowe książki mówione w standardzie Daisy i formacie Czytak,
- c) książki nagrane na płytach (CD-Audio i MP3),
- d) książki nagrane na kasetach magnetofonowych,
- e) książki w plikach tekstowych i syntetyczne MP3,
- f) filmy z audiodeskrypcją,
- g) płyty z nagraniami muzycznymi,
- h) książki i czasopisma tyflogiczne, dostępne w zwykłym druku dotyczące problematyki osób z dysfunkcją wzroku.
- i) Zbiory wypożyczane są na miejscu, wysyłane pocztą, udostępniane przez Internet w autoryzowanym dostępie zdalnym za pośrednictwem serwisu wypożyczeń on-line.

8. Biblioteka Uniwersytecka w Kielcach <https://buk.ujk.edu.pl/biblioteka-bez-barier.html>

- a) trzy stanowiska komputerowe dla osób z dysfunkcją wzroku:
- b) program udźwiękawiająco-powiększający (Jaws/Magic, NVDA/SuperNova);
- c) skaner współpracujący z oprogramowaniem OCR (rozpoznawanie tekstu);
- d) klawiatura powiększona;
- e) jedno stanowisko wyposażono w linijkę i drukarkę brajlowską;
- f) urządzenia dla osób z dysfunkcją wzroku:
- g) autolektor - urządzenie czytające tekst drukowany w języku polskim i angielskim;
- h) powiększalnik ekranowy stacjonarny (powiększenie do 30 razy, zmiana kontrastu, ruchomy stolik);
- i) przenośne lupy elektroniczne (zamrażanie obrazu, zmiana kontrastu);
- j) kopiarka cyfrowa A3;
- k) wygrzewarka do papieru pęczniejącego Piaf.
- l) system udźwiękowania przestrzeni w bibliotece <https://buk.ujk.edu.pl/files/biblioteka-bez-barier/biblioteka-speakout.zip>

9. Miejska Biblioteka Publiczna im. T. Boya-Żeleńskiego w Szczawnie-Zdroju

Dane zawarte w niniejszej informacji handlowej stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. 2018 poz. 419 z późn. zm.) jak również są chronione prawem autorskim zgodnie z ustawą z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 1994 Nr 24 poz. 83 z późn. zm.).

- a) Duży zbiór książek z dużym drukiem *Wielkie Litery* (czytane chętnie przez osoby z dysfunkcją wzroku, wykorzystywane podczas spotkań DKK)
- b) Czytacz- odtwarzacz książek mówionych